GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior. România şi străinătate: Pe anŭ 40 fr., pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 161. *Sâmbătă, 20 Iuliu, (1 Augustŭ).* **1885.**

Din causa S-tei sărbători de mâne ḍiarulŭ nu va apăré decâtŭ Luni séra.

Braşovŭ, 19 (31) Iuliu 1885.

Cine ar fi mai visatŭ, că douĕḍeci de ani după retragerea ministrului de statŭ alŭ Austriei Schmerling, tocmai adversarii lui cei mai aprigi vorŭ devenì „apĕrătorii ideei de statŭ austriacŭ“ pentru care s'a luptatŭ elŭ. Multe s'au petrecutŭ în acéstă monarchiă dela 29 Iuliu 1865, de când şi-a datŭ demisiunea Schmerling, până în ḍiua de aḍi, dér la aceea ca Maghiarii sĕ ajungă a fi cu timpulŭ razimulŭ unităţii de statŭ austriacŭ, de sigurŭ că nimeni nu s'a aşteptatŭ.

S'a întêmplatŭ însĕ şi acestŭ lucru de necreḍutŭ. Pressa germană centralistă din Austria sĕrbătoresce aḍi pe d-lŭ Tisza ca pe unŭ mentorŭ alŭ ideei de statŭ austriacŭ.

Şi pentru ce óre? — Pentru că organulŭ sĕu „Nemzet“ s'a pronunţatŭ în contra pretensiunilorŭ cehice privitóre la reforma băncei austro-ungare.

Cehii vorŭ egală îndreptăţire nu numai pe hârtiă, ci şi în realitate. De aceea pretindŭ ca filiala băncei austro-ungare din Praga sĕ fiă înzestrată cu prerogative asemeni celorŭ, ce le are institutulŭ din Pesta. De pildă filiala din Praga sĕ aibă o dotaţiune minimală numai pentru Boemia, acéstă dotaţiune sĕ fiă distribuită de unŭ directorŭ boemŭ cu censori boemi, pe bancnote sĕ se tipăréscă şi textulŭ cehicŭ ca semnŭ invederatŭ alŭ egalei îndreptăţiri.

Ceea ce pretindŭ Cehii este aşadér o reformă capitală a statutului băncii austro-ungare în favórea Boemiei. Nemţii austriaci susţinŭ că Cehii voiescŭ sĕ „federaliseze“ banca, care până acum a avutŭ o organisare dualistică, representândŭ de-o parte idea de statŭ austriacŭ, ér de altă parte idea de statŭ ungarŭ, precum se vede din forma esterióră a bancnotelorŭ, cari pe-o parte au tecstŭ germanŭ, ér pe cealaltă parte au tecstŭ maghiarŭ.

Maghiarii — scimŭ bine — suntŭ fórte îngrijiţi, ca nu cumva sĕ se slăbéscă organisaţiunea dualistică a monarchiei şi de aceea nu se potŭ împăca cu idea unei „federalisări“ a băncii, fiă şi numai pentru partea austriacă a monarchiei. Se pare însĕ, că ei au datŭ sĕ cunóscă Cehilorŭ că le-arŭ face bucurosŭ unele concesiuni mai secundare cu privire la bancă, decă Cehii vorŭ primi în schimbŭ propoziţiunile guvernului unguresců la reînoirea pactului. De aici au lăţitŭ apoi unele foi din Praga faima, că Ungurii se învoiescŭ cu pretensiunile Cehilorŭ, Acéstă faimă a mai fostŭ susţinută şi prin asigurările de simpatiă reciprocă ce s'au schimbatŭ la Pesta cu ocasiunea visitei economilorŭ cehi din Kolin.

La articulii foilorŭ cehice rĕspunde acum organulŭ d-lui Tisza, „Nemzet“, ascentuândŭ că Ungurii ţinŭ tare la caracterulŭ dualisticŭ alŭ Băncii şi că ei au încheiatŭ şi vorŭ sĕ reînoiască pactulŭ numai cu statulŭ austriacŭ, de órece unŭ statŭ cehŭ séu polonŭ séu sloveanŭ nu esistă. Dreptulŭ publicŭ alŭ Austriei nu s'a schimbatŭ, prin urmare nici textulŭ de pe bancnote nu se póte schimba, căci bancnotele nu suntŭ espresiunea politicei de naţionalitate, ci a politicei de dreptŭ publicŭ.

Declaraţia acésta a organului ministrului-preşedinte unguresců a produsŭ, se 'nţelege, mare mulţămire între Nemţii austriaci şi 'i face sĕ esclame în foile lorŭ, că Ungurii suntŭ astăḍi cari apĕră idea de statŭ austriacŭ în contra tendinţelorŭ federaliste ale Cehilorŭ.

Este anevoiă a sci câtŭ va dura acéstă bucuriă şi câtŭ timpŭ Ungurii se vorŭ bucura de onórea de a fi priviţi ca mentorii germanismului în Austria. Acésta va depinde dela multe şi în prima liniă dela atitudinea ce-o va observa maioritatea parlamentului austriacŭ şi cabinetulŭ Taaffe în negociările pentru reînoirea pactului dintre Ungaria şi Austria. Ce va fi dacă guvernulŭ austriacŭ va primi de a sa programa Cehilorŭ şi va cere împlinirea pretenţiunilorŭ lorŭ?

Campania negoţiarilorŭ asupra pactului va fi dér de amêndóuĕ părţile împreunată cu multe dificultăţi şi cine scie ce se va nasce încă din pretensiunile unora şi altora. Caracteristicŭ este, că Nemţilorŭ austriaci le pare rĕu că lucrurile au ajunsŭ aşa departe, ca sĕ-i ia în apĕrare Ungurii. In 20 de ani, ḍice „Wiener Tagblatt,“ amŭ ajunsŭ ca idea de statŭ austriacŭ sĕ fiă sprijinită în Peşta. Unde va ajunge sĕ fiă sprijinită peste alţi 20 de ani?

„N. fr. Presse“ despre ordonanţa ministrului unguresců de finanţe.

Amŭ reprodusŭ în fóia nóstră vestita ordonanţă a ministrului de finanţe, ce a dat'o în ḍilele acestea către inspectoratele de dare şi care ordónă sĕ se esecute contribuabilii cu cea mai mare rigóre. Étă cum judecă acéstă nouă pacoste »N. fr. Presse« dela 28 Iuliu:

„Nu ne aducemŭ aminte sĕ fi cetitŭ în decursulŭ cestorŭ cinci ani din urmă vr'o ordonanţă atâtŭ de draconică privitóre la dare. Trebue că restanţele au luatŭ mari dimensiuni şi că s'a golitŭ cumplitŭ visteria statului, dacă adreséză inspectorilorŭ cuvinte atâtŭ de aspre acelaşi conte Szapary, care cu unŭ anŭ înainte, când preţulŭ cerealelorŭ decăḍuse cumplitŭ, a datŭ pentru agricultori o ordonanţă fórte blândă, care după conceptele unguresci este identică cu o scutire de dare. Se aude în adevĕrŭ, că restanţele de dare au crescutŭ fórte tare şi ministrulŭ de finanţe a fostŭ silitŭ sĕ facă totŭ felulŭ de operaţiuni, pentru ca visteria sĕ întêmpine tóte nevoile. Ordonanţa cea nouă ilustréză de totŭ curiosŭ ceea ce s'a comunicatŭ aci de curêndŭ despre starea financiară a Ungariei.“

„Pester Lloyd“ s'a supĕratŭ focŭ pe fóia vienesă şi pe bursa de acolo, că au interpretatŭ „atâtŭ de rĕu“ ordonanţa ministrului, ca şi cum s'ar vinde contribuabililorŭ cea din urmă vacă şi chiarŭ patulŭ de dormitŭ. Noi scimŭ însă, că esecutorii de dare — póte că nu şi în Pesta — numai cenuşa din vatră nu o vêndŭ.

SCIRILE ḌILEI.

După cum comunică »Alföld,« consistoriulŭ diecesei gr. or. a Aradului a cerutŭ ministrului instrucţiunei permisiunea, ca sĕ-şi ridice unŭ gimnasiu greco-orientalŭ confesionalŭ. Ministrulŭ a respinsŭ cererea sub motivele: »că nu esistă fondŭ pentru întreţinerea unui astfelŭ de gimnasiu; că diecesa însa-şi are o subvenţiune de statŭ, şi prin urmare nu póte întreţiné o şcólă medià; că în Aradŭ suntŭ deja douĕ şcóle medii de statŭ, şi prin urmare nu e necesară crearea unei a treia.« Halalŭ de aşa ministru!

—0—

Guvernulŭ unguresců a refusatŭ întărirea statute lorŭ »Reuniunii române de agricultură« de douĕ ori. Antêiu, sub motivŭ, că reuniunea sĕ nu-şi estindă activitatea asupra tuturorŭ părţilorŭ locuite de Români în Ardélŭ, Banatŭ şi Ungaria, ci numai în comitatulŭ unde s'a înfiinţatŭ. Statutele modificate în acestŭ sensŭ, deşi aşa ceva reuniunilorŭ agricole unguresci şi săsesci nu li s'a cerutŭ, au fostŭ respinse a doua óră fără sĕ se mai invóce vr'unŭ motivŭ. Judece lumea, dacă nu trăimŭ sub celŭ mai aspru despotismŭ.

—0—

Ministrulŭ-ordonanţă îşi înfige pe ḍi ce mergee totŭ mai afundŭ mânile în autonomia bisericei gr. or. »Telegrafulŭ Românŭ« publică unŭ circularŭ în care se ḍice, că memoratulŭ ministru dispune, ca la schimbarea numelorŭ de familiă sĕ se inducă schimbarea nu numai în matriculele parochiale, ci şi în duplicatele ce se păstréză la autorităţile politice.

—0—

Ni se scrie din Haţegŭ: „In 15 (26) Iuliu a. c. s'a serbatŭ în biserica romano-catolică de aici cu mare pompă cultulŭ divinŭ de către patru preoţi romano-catolici şi de vicariulŭ românescŭ greco-catolicŭ, Iónŭ Ianza, ca a cincea rótă la carŭ. De ce óre nu merge şi plebanulŭ romano-catolicŭ în biserica greco-catolică după cum a urmatŭ d-lŭ Vicarŭ? Amŭ mai avutŭ aici vicari, dér nu s'a mai pomenitŭ, ca ei sĕ asculte îmbrăcaţi în veşmintele bisericesci predicele din biserica ungurésca, cum a ascultatŭ d. vicariu Ianza predica Dr. lui Todor din Cluşiu, redactorulŭ fóiei »Közmivelődés« despre „magyar katholikus szent egyház«.

Este în adevĕrŭ surprinḍĕtóre atitudinea acésta a actualului vicariŭ gr. cat. alŭ Haţegului şi o recomandămŭ atenţiunei speciale a superiorilorŭ sĕi bisericesci din Blaşiu, rugându-i sĕ ne spună, de când s'a introdusŭ straniulŭ obiceiŭ ca, preoţii români uniţi sĕ celebreze la unŭ locŭ cu cei unguresci în bisericele străine?

—0—

Bernhard Weiss din Pesta a plătitŭ — cu prilejulŭ aniversării sale a 85-a — 100 fl. pentru o fóiă de manuscriptŭ de alŭ lui Iokay pe séma »Kultur-egylet«-ului. Va fi pufnitŭ de rîsŭ şi Iokay.

—0—

La a 19-a adunare a învĕţătorilorŭ din Ungaria sudică — spune »Kronstädter Zeitung« — netoleranţa magniară atâtŭ ajunse de departe, încâtŭ la cetirea unei telegrame nemţesci, trimise de unulŭ din membrii fundatori ai reuniunei, strigară unii »Abzug!« La petrecerea de danţŭ unŭ Maghiarŭ se apropiă de o masă, la care învĕţători nemţi vorbiau în limba mamei lorŭ şi îi provocă categoricŭ sĕ nu mai vorbească germănesce — ci unguresce. Mai nainte cu 13 ani adunarea reuniunei desbătea în Verşeţŭ — de va fi séu nu cu cale sĕ priméscă ca limbă a desbaterilorŭ şi alta din patriă — afară de cea germană — şi aḍi se cătrănescŭ patrioţii de vorbesci numai germănesce într'unŭ birtŭ. Până când vorŭ merge totŭ aşa lucrurile?...

—0—

In comuna Găinuriu (Tekes) de lângă Cohalm s'au împuşcatŭ Dumineca trecută trei lupi şi unŭ porcŭ sĕlbaticŭ. Lupii facŭ visite şi prin alte comune ale Cohalmului. Astfelŭ în nóptea de 23 spre 24 Iuliu n. au fostŭ muşcate de ei şépte vite, doi mânzi mâncaţi cu totulŭ şi unulŭ numai de jumĕtate. O s'ajungemŭ vremea sĕ ne visiteze férele şi prin case, căci guvernulŭ le-a luatŭ sub scutulŭ sĕu prin anumite legi.

—0—

Despre fata din Mukundorf, înecată în Oltŭ la Făgăraşŭ, se scrie către „Hermanstädter Zeitung,“ că s'ar fi aruncatŭ în valuri de durere, că drăguţulŭ ei plecă din Făgăraşŭ cu batalionulŭ în urma mĕsurilorŭ de dislocare, fără sĕ mai tragă nădejde că sĕ va mai întórce. venindŭ în locŭ batalionulŭ alŭ 28 de vênători.

—0—

Tinerimea studiósă din Tohanulŭ-vechi va întocmi o petrecere de véră promérsă de o şedinţă literară, Dumineca în 2 Augustŭ n. 1885 în edificiulŭ şcólei. Fiindŭ timpulŭ nevaforabilŭ se amână pe Dumineca următóre. Venitulŭ e destinatŭ pentru înfiinţarea unei »Bibliotecĭ poporale.« Inceputulŭ la 3 óre p. m. precisŭ. Intrare: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. v. a. Ofertele marinimóse în bani séu cărţi se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ chita pre calea ḍiaristicei. Programa amŭ publicat'o într'unulŭ din numerile trecute ale fóiei nóstre.

Concertŭ împreunatŭ cu balŭ se va ţinĕ cu ocasiunea adunărei generale a reuniunei femeilorŭ române din Selagiu în Băsescĭ la 11 Aug. 1885 st. n. în localităţile d-lui Georgiu Popŭ. Demetriu Suciu preşedinte, Vasiliu Popŭ controlorŭ, Emiliu Branŭ notarŭ, Vasiliu Gavrisiu cassarŭ, Virgilŭ Barbulovicĭ, Ioanŭ Bene, Felicianŭ Branŭ, Laurenţiu Branŭ, Ioanŭ Cosa, Iuliu Dragoşŭ, Eugeniu Dredeanŭ, Ioanŭ Ghetie, Corneliu Gitta, Vasiliu Hoblea, Alesiu Ilieşŭ, Ioanŭ Ilieşŭ, Ioanŭ Lengyel, Vasiliu Lessiu, Const. Lucaciu, Petru Lucaciu, Aureliu Pelle, Georgiu Popŭ, Mihailŭ Popŭ, Simeonŭ Szabó, Stefanŭ Szabó, Titu Trifu, Petru Vaida. Preţulŭ de întrare 1 fl. de persónă; 2 fl. 50 cr. de familiă. Invĕţătorii solvescŭ jumĕtate preţulŭ. Inceputulŭ la 7 óre séra.

—0—

Jefuitorii casei de banĭ a d-lui advocatŭ Dr. St. Păcuraru din Sibiu s'au prinsŭ în persónele lui Nic. Stoica, scriitorŭ la d. Dr. Păcuraru, şi a schimbătorului de banĭ T. Pascu.

—0—

In cea mai mare parte a Ungariei a începutŭ seceratulŭ, care dă unŭ bunŭ resultatŭ. Ce privesce grâulŭ pe lângă cantitate e şi calitatea mulţămitóre. ceea ce de câţiva anĭ nu s'a întêmplatŭ pe la noi. Şi în colóre şi în greutate e eminentŭ. Secerişulŭ anului acesta se pre ţuesce a fi egalŭ celui din anulŭ 1883, care a datŭ 46,430,000 hectolitri.

—0—

Numĕrulŭ fabricelorŭ de rachiu din Ungaria, cu Croaţia, Slavonia şi Graniţa militară, a fostŭ pe anulŭ 1884 de 92,657, dintre carĭ 9207 aparate de destilare simple şi 613 artistice. Tóte aceste fabricĭ au produsŭ 76.412.701 Hectol.

—0—

La fabrica de olăriă (terra-cotta) a d-lorŭ Puşcarŭ, aflătóre lângă Ploescĭ, în comuna Braḑii se primescŭ copii românĭ în etate de 12 pănă 16 anĭ ca ucenicĭ pe lângă plată de 25 lei noi pe lună, mărindu-se acéstа din timpŭ în timpŭ după purtarea lorŭ. Cei ce vorŭ fi aplecaţĭ. au a se adresa în cancelaria d-lui Puşcarŭ advocatŭ în Braşovŭ.

—0—

D. I. Brătianu, ministrulŭ preşedinte alŭ României, a trecutŭ cu trenulŭ de aserĕ pe la Braşovŭ, ducêndu-se la Marienbad.

—0—

In ḑilele acestea se va duce la Paris Attilla Szemere, ca sĕ ia dispositiunile necesare în afacerea plecării óspeţilorŭ francesĭ, carĭ vorŭ veni sĕ visiteze esposiţiunea din Pesta. Visitatorii suntŭ în numĕrŭ de vr'o 30 şi la 9 Augustŭ n. vorŭ sosi în Pesta.

—0—

Românulu scrie: „In privinţa arestării d-lui Braus, despre care amŭ vorbitŭ ḑilele trecute, aflămŭ că elŭ este închisŭ nu pentru escrocheriă, ci pentru unŭ delictŭ de pressă comisŭ la Viena, pentru care a şi fostŭ osânditŭ acolo în 1882. In asemenea condiţiunĭ, şi pe temeiu că nu avemŭ convenţiune de estradare cu Austro-Ungaria, guvernulŭ pare cu dreptŭ cuvêntŭ otărîtŭ a re fusa estradarea d-lui Praus. Intr'adevĕrŭ pănă acum, în lipsa unei convenţiunĭ, estradările se făceau între amêndouĕ statele vecine, *à litre de réciprocité*, atuncĭ când era vorba de unŭ delictŭ de dreptŭ comunŭ, ér nu pentru delicte de presă, precum pretinde acum guvernulŭ austro-ungarŭ.«

—0—

Se dă ca sigură scirea, că Ţarulŭ Rusiei va întórce n véra acésta visita M. S. monarchului Franciscŭ Iosifŭ.

Iată amănuntele culese de »Românulŭ« în afacerea Praus, a cărui estradare a cerut'o Austro-Ungaria: Acum câţiva anĭ, baronulŭ X din oraşulŭ Gratz perduse nisce scrisorĭ ale unei contese, scrisorĭ destulŭ de compromiţĕtóre pentru dênsa. După mai multe încercărĭ zadarnice, spre a le regăsi, se presintă la baronulŭ X unŭ d. Praus, oferindu-se ca mijlocitorŭ spre a-i reda acele scrisorĭ, în schimbulŭ unei sume de 50,000 de francĭ. Suma se numĕră îndată lui Praus, care plecă şi nu mai dete semnŭ de viaţă. Baronulŭ X, vĕḑêndu-se înşelatŭ, trămise pe unŭ împuternicitŭ alŭ sĕu în urmărirea lui Praus, care fù găsitŭ şi restituĭ tóte paralele, minus 8 mii florinĭ ce cheltuise. După duoi anĭ de tăcere, Praus credêndŭ că afacerea cu scrisorile contesei putea sĕ facă sĕ câştige ceva banĭ scrise din nou baronului X, cerêndŭ 20 de mii de florinĭ şi amenintându-lŭ că, în casŭ de refusŭ, va destăinui totŭ ce şcie. Baronulŭ trămise pe unŭ împuternicitŭ alŭ sĕu sĕ trateze afacerea cu Praus, şi-i oferĭ 3 mii de florinĭ. Acesta refusă, şi spre a'lŭ speria, publică la Turnu-Sverinŭ o broşură în limba germană, pe care o şi trămise la Gratz. In timpulŭ acesta baronulŭ X, care este fórte puternicŭ în sferele guvernamentale, isbuti sĕ dobêndéscă o cerere de estradare în contra lui Praus, sub cuvêntŭ că ar fi urmăritŭ pentru diferite delicte, comise în Viena. Guvernulŭ română, după ultimele informaţiunĭ ce au foile, caută sĕ se convingă, décă pentru aceste din urmă fapte esistă vr'o sentinţă contra lui Praus, şi numai atuncĭ va încuviinţa estrădarea.

—0—

In Rusia secerişulŭ bucatelorŭ de érnă este — după raporturile şefilorŭ de guvernamente — mulţămitorŭ în 20 de guvernamente; parte mulţămitorŭ, parte de mijlocŭ în 15 guv.; de mijlocŭ în 9 guv.; parte de mijlocŭ, parte nemulţămitorŭ în 10 guv.; rĕu în 2 guv.; a bucatelorŭ de véră e mulţămitorŭ în 14 guv.; parte mulţămitorŭ, parte de mijlocŭ în Polonia şi Rusia nordică; de mijlocŭ în 7 guv. şi în Rusia de mijlocŭ şi nordică; parte de mijlocŭ, parte nemulţămitorŭ în 11 guv. ale Rusiei nordice şi sudice; rĕu în 14 guv. ale Rusiei nordice şi sudice.

—0—

† **Constantinŭ I. Panţu**, asesorŭ c. r. în pensiune şi advocatŭ în Braşovŭ, a încetatŭ din viaţă Marţĭ în 16 Iuliu st. n. în etate de 62 anĭ. Rĕposatulŭ este unulŭ dintre acei funcţionarĭ românĭ, carĭ pentru sentimentele lorŭ românescĭ, îndată la inaugurarea sistemului actualŭ, au fostŭ puşĭ în pensiune, cu tóte că erau destulŭ de apţĭ şi în virtutea puterilorŭ fisice şi spirituale. Constantinŭ I. Panţu s'a bucuratŭ întotdéuna de stima consoţionalilorŭ sĕi. La 1863 cerculŭ Săcelelorŭ l'a alesŭ ca deputatŭ în dieta Transilvaniei. Erĭ unŭ numĕrŭ frumosŭ şi distinsŭ de membri din societatea română de aicĭ petrecură rĕmăşiţele sale pămêntescĭ la locuinţa vecĭnică în cimitirulŭ bisericei de pe Tocile.

Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

———

Făgăraşŭ, 17 (29) Iulie 1885.

Domnule Redactorŭ! Incă douĕ ḑile, şi va avé locŭ şi aicĭ la noi o întreprindere cu scopulŭ înmulţirei fondului din 200,000 fl. v. a. pănă acuma a »Kultur-egylet-«ului din Cluşiu. Mĕ miram sĕ rĕmână multŭ timpŭ fără productŭ electrisătóre rază de cultură a menţionatei societăţĭ, — baremĭ aci în comitatulŭ Făgăraşului, care e curatŭ românescŭ şi ceva mai în depărtare de Cluşiu. Câţĭ-va studenţĭ însĕ, între carĭ unii insufleţiţĭ de fanatismulŭ lorŭ naţionalŭ portŭ pe stradele Făgăraşului chipii roşii în forma fesurilorŭ turcescĭ, au luatŭ iniţiativa şi cu mare însufleţire arangéză la 1 Augustŭ a. c. st. n. (20 Iulie st. v. — ḑiua profetului Ilie Tesviténulŭ — sĕrbătóre românéscă), — când totŭ amploiatulŭ capĕtă banĭ, — o petrecere socială de jocŭ împreunată cu concertŭ, la care invită publiculŭ făgărăşanŭ fără deosebire de naţionalitate cu preţulŭ de întrare de familiă 2 fl. v. a. şi de persónă 1 fl. v. a. Loculŭ petrecerei e sala de jocŭ din dumbrava Făgăraşului »móra de hârtiă,« unde de câte orĭ a avutŭ locŭ şi câte o petrecere românéscă, acelora li s'au făcutŭ pedecĭ, odată fiindcă, veḑĭ Dómne, trei copilaşĭ românĭ sub 7 anĭ ai etăţei au purtatŭ în mânĭ nisce steguleţe de hârtiă colorată roşu, galbenŭ şi vênătŭ — jucării copilărescĭ, altă dată prin arangerĭ de petrecerĭ — numai petrecerĭ cu scopulŭ de a jucá ciardaşulŭ — tocmai în ḑiua când vre-o petrecere românéscă reclama şi ajutorulŭ fraţilorŭ maghiarĭ întru ajungerea vre-unui scopŭ filantropicŭ.

Scopulŭ petrecerei cu concertŭ din cestiune încă e filantropicŭ — înmulţirea mijlócelorŭ societăţii culturale din Cluşiu, — a cărei tendinţă o scimŭ. Rĕmâne dar ca şi noi Românii din Făgăraşŭ, şi décă suntŭ invitaţĭ şi cei din jurŭ, sĕ contribuimŭ la reuşita scopului socialiştilorŭ culturalĭ cu centrulŭ în Cluşiu. Videamus.

———

EUROPENII IN CELELALTE CONTINENTE.

(Urmare.)

Vêrfulŭ cu dorŭ, 20 Iuniu 1885.

Causele împedecătóre, carĭ nu permitŭ Europenilorŭ sĕ înainteze şi sĕ se aşeḑe în Africa preste totŭ — ér în Africa centrală, numită şi aquatorială, in speciă, — amŭ ḑisŭ, că suntŭ: 1. Referinţele socialĭ-politice şi 2. Referinţele limatice-sanitare. După ce amŭ esaminatŭ punctulŭ 1 în articululŭ precedentŭ, urméză negreşitŭ sĕ analisămŭ puţinŭ şi punctulŭ 2.

Décă mergemŭ cu studiulŭ istorico-geograficŭ îndĕrĕtŭ pănă în cea mai adêncă anticitate, vedemŭ, că încă cu 4000—5000 de anĭ înainte se povesteşte despre cele 10 plage ale Egiptului. Că aceste plage esistă şi astăḑĭ, ne istorisesce din propria esperinţă celebrulŭ călĕtorŭ Africanŭ, actualulŭ guvernatorŭ alŭ statului internaţionalŭ Congo, Henry M. Stanley în notiţele sale de călĕtoriă. Stanley, după ce a găsitŭ pe renumitulŭ călĕtorŭ African, pe scoţianulŭ Dr. Davidŭ Livingstone pe lângă marele lacŭ Tanganica, şi după ce işĭ ia rĕmasŭ bunŭ dela acesta, pornesce din Udsidsi (Cavele) către Zanzibarŭ în spre Europa. In itinerariulŭ sĕu cu ocasia reîntórcerii sale către casă stă descrisŭ de elŭ imensulŭ teritoriu dintre laculŭ Tanganica şi Zlauzibarŭ şi scrie între altele: „Ce putorĭ înfricoşate se ridică din aceste tufişurĭ fără marginĭ, fără evadărĭ naturale şi din aceste speluncĭ neumblate! Aceste tufării atâtŭ suntŭ de dese, încâtŭ nicĭ tigrulŭ nu póte pĕtrunde prin ele; aşa de nepĕtrunsŭ suntŭ aceste păndurĭ mĕrunte, încâtŭ nicĭ chiarŭ elefantulŭ cu tótă puterea lui uriaşă nu-şĭ póte face cale prin ele. Dacă aceste miasme concentrate s'arŭ putea băga în sticle, ele arŭ da o otravă mai tare decâtŭ orĭ-ce accidŭ veninosŭ; arŭ avea unŭ efectŭ mai iute şi mai puternicŭ decâtŭ cloroformulŭ. Acĭ ni se grămădescŭ fiorĭ peste fiorĭ — spaime peste spaime. Mulţime nenumĕrată de şerpĭ colosalĭ şueră d'asupra capetelorŭ nóstre, şerpĭ şi scorpionĭ sub piciórele nóstre — dându-ne rótă jurŭ împrejurŭ.

„Malaria este aerulŭ ce noi trebue sĕ 'lŭ respirămŭ. Pe drumŭ suntŭ presărate furnicĭ rele şi neastêmpĕrate formândŭ straturĭ marĭ şi gróse, carĭ ne torturéză înfricoşatŭ prin muşcăturile lorŭ cele cumplite. Vrêndŭ nevrêndŭ, trebue sĕ sărimŭ încóce şi încolo jucândŭ. Ca prin minune scăparămŭ de totala peire. Aci suntŭ într'adevĕrŭ întrunite şi concentrate cele 10 plage ale Egiptului, atâtŭ de bine descrise în istoriile anticităţii: 1. Şerpĭ, 2. Furnicĭ rele, 3. Scorpionĭ, 4. Mărăcinĭ şi Cactei, 5. Pedecĭ nenumĕrate, 6. Slatină négră de te cufundĭ pănă la genunchĭ. 7. Periculŭ d'a muri în totŭ momentulŭ asficsiatŭ în acele tufării puturóse şi speluncĭ grozavŭ de spăimântătóre şi întunecóse, 8. Imputiciunĭ înfiricoşate, 9.Ghimpĭ de felurite mărimĭ şi mă-

FOILETONŬ.

Cum au pierdutŭ Saşii Cluşiulŭ?

(Urmare şi fine)

In decursulŭ acestorŭ pertractărĭ pănă la decisiunea finală prin guvernulŭ Transilvaniei se afla în fruntea Saşilorŭ din Cluşiu cantorulŭ Paulŭ Jekel, unica stea, care lumina sărmanilorŭ Saşĭ din Cluşiu în nóptea cea tristă şi întunecósă, îĭ mângâia prin învĕţătură, cântare şi rugăciunĭ şi îi îndemnă sĕ fie statornicĭ în credinţa lorŭ luterană. Calvinii ungurĭ îlŭ amerinţau pentru acésta, că îlŭ vorŭ alunga din Clusiu şi vĕḑêndŭ, că cantorulŭ nu se înspăimântă, amerinţară pe fruntaşii luteranilorŭ, că-i vorŭ alunga din Cluşiu, le vorŭ lua casele, că-i vorŭ omorî, dacă nu se vorŭ împreuna cu ei, căcĭ Saşii nu voiau sĕ ţină cultulŭ divinŭ cu Calvinii ungurĭ laolaltă, şi se cuminecau, în lipsa unei bisericĭ, într'altŭ locŭ, dar nicĭ sĕ se cuminece nu-i lăsară Calvinii ungurĭ din Cluşiu. Unŭ casŭ fórte interesantŭ arătă Zabanius din anulŭ 1694 Superintendentului din Sibiu: Aveam de gândŭ, ḑice elŭ, ca sĕ împartŭ cuminecătura Luteranilorŭ, dară pela 11 óre nóptea veniră la mine în sălaşulŭ (cuartirulŭ) meu, douĕ persóne carĭ mĕ rugară, ca sĕ nu facŭ aşa ceva, că fără de vĕrsare de sânge nu vo u puté sĕvêrşĭ cuminecătura. Dară acum veniră Luteranii la mine plângêndŭ şi mĕ rugară, ca sĕ mĕ ducŭ cu dênşii la câmpŭ afară, ca sĕ-i împărtăşescŭ cu cuminecătura.

Amerinţările Calnivilorŭ nu înspăimêntară pe cantorulŭ Paul Jekel, dară făcură pe mulţĭ Luteranĭ fricoşĭ de trecură la Calvinismŭ. Cantorulŭ se ducea pe la cei apostaţĭ pe acasă, îĭ mângâia, îi întăria şi a făcutŭ de mai toţĭ s'au întorsŭ la religiunea lorŭ, afară de câţi-va indiviḑĭ, carĭ voiau sĕ se facă senatorĭ şi oficianţĭ la magistratulŭ orăşenescŭ. Când vĕḑură Calvinii, că Luteranii vorŭ căpĕta libertatea religionară şi unŭ capelanŭ dela locurile mai înalte, hotărîră sĕ pună la puţinii Saşĭ reformaţĭ unŭ popă, în speranţă, că décă ei le vorŭ da Calvinilorŭ saşĭ mai înainte decâtŭ Luteranilorŭ, atuncĭ toţĭ vorŭ alergă la dênsulŭ. Ei chemară pe capelanulŭ Jacob Klein din Ocna cu condiţiunea ca pe Cantorulŭ Paulŭ Jekel sĕ-lŭ alunge din Cluşiu, ca sĕ nu mai amăgéscă ómenii. Auḑindŭ Luteranii şi Cantorulŭ despre planulŭ Calvinilorŭ, trimeseră unŭ espresŭ în numele comunei sale la dieta din Alba-Iulia, unde se afla Isacŭ Zabanius cu fiulŭ sĕu, ca representanţĭ ai Cluşienilorŭ în cause religionare. Patronii Cantorului esoperară dela mareşalulŭ împĕrătescŭ contele Veteranĭ o carte de scutinţă, şi astfelŭ putŭ scăpá Cantorulŭ luteranŭ cu viaţa în óse de prigonirile Calvinilorŭ ungurĭ din Cluşiu.

In decursulŭ prigonirilorŭ şi încurcăturilorŭ religionare se aflară şi ómenĭ de aceia între Luteranĭ, carĭ promovară interesele coreligionarilorŭ lorŭ asupriţĭ. In timpulŭ acesta Luteranii ţineau serviciulŭ dumneḑeescŭ în casele librariului Gabrielŭ Gerhardt, pe care totŭ meréu îlŭ amenintau fanaticii Calvinĭ ungurĭ că-i vorŭ prădá şi pustii casa. In fruntea comunei luterane se afla totŭ bravulŭ cantorŭ P. Jekel, care păstori pe Luteranĭ pănă fù trimesŭ pe unŭ anŭ capelanulŭ Martinŭ Klein din Sibiiu ca popă la Cluşiu, care fù introdusŭ în Duminеca a 8-a după Rusalii 1695, dară după unŭ anŭ de ḑile se întórse la Sibiiu. După Klein urmă Murgaschi, care fù instalatŭ la 27 Iulie 1696.

Pentru ca comuna cea reconstituită luterană din Cluşiu sĕ nu mai vină din causa Calvinilorŭ în starea cea tristă şi jalnică, fù parochia declarată ca filială a parochiei luterane din Sibiiu, éră parochulŭ ca membru alŭ capitulului din Sibiiu. Patronii eclesiasticĭ şi mirenĭ din Sibiin îşĭ reservară dreptulŭ de a pune parochii necesarĭ la acéstă comună luterană.

In decursulŭ seculului trecutŭ avêndŭ comuna luterană mai multă pace şi linişte, pela anulŭ 1816 puse fundamentŭ la o biserică de zidŭ, care din lipsa mijlócelorŭ nu se putŭ termină pănă la 1825. Cum vorŭ fi mai trăitŭ Luteranii de atuncĭ şi pănă acuma cu Calvinii, cu Unitarii şi cu Catolicii ungurĭ din Cluşiu, carĭ suntŭ cei mai fanaticĭ, cei mai şovinisticĭ dintre toţĭ Ungurii ardelenĭ, nu scimŭ, nicĭ aceea nu o scimŭ că mai

rĕinĭ de totŭ felulŭ pe totŭ lungulŭ drumului, 10. Miasme de totŭ felulŭ".

Plagele acestea și alte nenumĕrate flagele și calamitățĭ suntŭ reslățite peste tótă Africa cu puține escepțiunĭ. Clima africană, carea se póte numí cu câteva esceptiunĭ »climă aequatorială«, ni-o descrie în modŭ de totŭ demnŭ de credință temerarii călĕtorĭ africanĭ Dr. Livingstone, Stanley și Cameron. Acești drumarĭ scrutatorĭ au traversatŭ Africa centrală dela aequatore și basinurile Nilului spre sudŭ până în posesiunile englese și dela ostŭ spre vestŭ — dela Zanzibar, Port Natal și Chilimani peste Tete pe fluviulŭ Zambezi în susŭ cutrierândŭ vastele imperie Macololo și Mosilicatsi peste Londa și Angola până la Sant-Paolo de Loanda și pe Congo în susŭ până la gurile séle. Traversândŭ și Africa centrală cu deamĕruntulŭ mai multŭ pe josŭ câte 7 și 8 sute de milurĭ în timpŭ de ḑecĭ de anĭ, étă ce ne spunŭ din notițele lorŭ geografice în modŭ autoritativŭ și demnŭ de tótă credința:

In clima aequatoreală cadŭ fórte desŭ tempestățĭ teribile, însoțite de ploi torențiale cu grindină mare și fulgere și trăsnete, ca când ar prăpădi Dumneḑeu lumea. Unele țĕrĭ — cale de lunĭ de ḑile — nu suntŭ decâtŭ teritorii întinse de incrustațiunĭ saline. In alte localitățĭ érba cocenósă este înaltă de 4—5m. și atâtŭ de désă, încâtŭ numai elefanții, leii, tigrii, Soco, Gorilo și bivolulŭ sĕlbaticŭ cu mare anevoință o potŭ pĕtrunde și călcá. Altă calamitate tropicală mai este că, când începe anotimpulŭ ploiosŭ, apoi plouă cu puțină întrerupere câte 4—5 lunĭ — a orea și 6 lunĭ. Te cufunḑĭ în slatină până'n gâtŭ. Pe alocurea țĕrĭ întregĭ au preste suprafața propriă a solului la o distanță de 20 până în 30 c. m. înălțime unŭ felŭ de burețĭ tropicalĭ înjghebațĭ așa de tare, că formézá a doua suprafață, încâtŭ când calcă călĕtorulŭ se cufundă până'n genunchĭ — mergêndŭ așa cu sĕptămânile de capŭ. Alte teritorii suntŭ plıne cu calciu, de-țĭ arde picιórele când le trecĭ. Aci călĕtorului Europeanŭ i-se umplu piciórele de nisce bube de o natură de totŭ periculósă, căcĭ aceste bubóne quasi cancerulŭ îi róde tótă carnea dimprejurŭ până ajunge la osŭ. In cele mai multe casurĭ morbulŭ irumpe în modŭ epidemicŭ — aducêndŭ individului mai ântêiu frigurile tifoide, apoi desvoltându-se colera. Aceste stărĭ moribunde ducŭ pre omŭ siguramente la mórte. Chiar pe indigenii, carĭ suntŭ născuțĭ în acele clime și împrejurărĭ fisice, îi atacă de mórte. Aceste morburĭ aducŭ apoi devastațiunĭ înfricoșate chiar în populațiile indigene. Turistulŭ Europeanŭ de prin țĕrile tropice prin sudorĭ și bătăturĭ, prin schimbarea climei, modului de traiu și prin acele procese de transițiune, carĭ totdéuna însoțescŭ pe omulŭ din zonele temperate, când se apropiă de ecvatorŭ, — schimbarea regimului alimentarŭ: tóte acestea îlŭ aducŭ pe elŭ la o stare bolnavă și fórte îngrijitóre. Chiar naturele cele mai tarĭ și mai aplecate a se aclimatiza, cum este d. e. Anglezulŭ în genere, mai curêndŭ séu mai târḑiu devinŭ pradă influințelorŭ climatice localĭ, carĭ dintr'odată violentéză, atacă și taiă firulŭ vieții de atâtea orĭ, de câte orĭ o mică greșélă s'a comisŭ — neobservându-se schimbarea naturală și gradată a alimentațiunii și modului de traiu pentru fisiculŭ nostru. Europenii noștri apropiindu-se de ecvatorŭ morŭ sigurŭ de mórte violentă — neputêndŭ suportá asprimea climei ecvatoriale, unde atmosfera este într'o permanentă perturbațiune și fermentațiune, unde vênturile pasate batŭ cu atâta putere, încâtŭ opresce rĕsuflarea în omŭ, îlŭ atacă la plumânĭ și în scurtŭ timpŭ devine cadavru. Teritorii cu întindere de sute de milurĭ ca și cele de giurŭ împrejurulŭ munțilorŭ lunei suntŭ de totŭ nesănĕtóse. Décă chiar unŭ Arabŭ, născutŭ în acea climă și rĕmâne cruțatŭ de bóle numai 2 lunĭ, se laudă cu sănĕtate puternică. Ómenii practicĭ — peregrinii medicĭ, când se apropiă de ecvatorŭ, de țĕrile ecvatoriale, se îngrijescŭ de apotecă bine asortată, de mâncărĭ ușóre la digestiune, nu mâncă carne de locŭ, devinŭ plantivorĭ în tótă puterea cuvêntului. Așa postindŭ și mâncândŭ puținŭ rĕsbescŭ cu clima de multe orĭ. Dér mulțimea nesciutóre merge sigurŭ la mórte nesciindu-șĭ da sémă de atarĭ precauțiunĭ higienice. Apoi pasă și intemeiază colonii în astfelŭ de circumstanțe climatice. O mică abatere dela ordinea naturală, de care atâtŭ de desŭ pătimescŭ Europenii nostri (Anglesii d. e.) aduce mórte sigură individului, ce a comisŭ abaterea. Mai puținŭ potŭ suportá viéța în clima tropicală acei indiviḑĭ cărora le pré place de ḑeulŭ Bacus, căcĭ sciutŭ este, că beția și desfrêulŭ numai cevașĭ mai ample chiar pentru aequatorialĭ pré de multe orĭ constitue marele periculŭ d'ai împinge în idrofoviă séu coleră cu sfêrșitŭ tragicŭ (mórtea). Ce așteptă dér pe călĕtorulŭ Europénŭ în Africa centrală decâtŭ o mórte violentă și prematură? Mai adauge la celelalte calamitățĭ climatice și așa numitulŭ »bouquet d' Africque« — devenitŭ celebru în descrierea tuturorŭ călĕtorĭ Europenĭ. Acestŭ bouquet este așa ḑicêndŭ unŭ »Mixtum Compositum,« o composițiune chemică pe calea naturei din miasmele cele mai pestilențiare eșite din țĕrĭ întregĭ mlăștinóse mai marĭ ca Europa nóstră, presĕrate cu cadavre nengropate, cu mortăciunĭ de mamifere, de pescĭ etc. — isvorulŭ adevĕratŭ alŭ ciumei și colerei africane; — bună-óră ca și în podeele Ardahanului, Tibetului și Turanului în Asia, unde îșĭ ducŭ Perșii Turcomanii pe morții lorŭ împuțițĭ cale de 5—10 sĕptămânĭ în spinare, pe cămile și pe cai — lĕpădêndu-i ne'ngropațĭ, ca sĕ-i găséscă acolo Allah cu credinciosulŭ sĕu profetŭ Mahomed, când o fi sfârșitulŭ lumei.

Aci este fântâna ciumei și colerei asiatice. Africa centrală cu micĭ escepțiunĭ nu constitue decâtŭ teritorii imense pline de cele mai marĭ pericule, fatalitățĭ și greutățĭ, carĭ amărăscŭ așa de înfricoșatŭ viéță călĕtorilorŭ africanĭ: bóle de totŭ felulŭ, stupiditatea indigenilorŭ, infidelitatea servilorŭ și acelŭ șirŭ neslăbitŭ de multe alte calamitățĭ și incidente etc.

Din acestea se póte vedea, că mai cu sémă Africa centrală aequatoreală și din punctŭ de vedere climaticŭ-sanitarŭ este pré puținŭ aptă d'a se întemeea aci colonii Europeane. (Va urma).

---

suntŭ Sașĭ în Clușiu séu ba? Ceea ce scimŭ este, că în ḑilele nóstre n'amŭ vĕḑutŭ manifestându-se cu nicĭ unŭ prilegiu viața săséscă în Clușiu.

In modulŭ acesta au luatŭ Ungurii Clușiulŭ dela Sașĭ și au nimicitŭ elementulŭ săsescŭ din Clușiu. Totŭ Ungurii au înghițitŭ și pe Sașii din Turda, Têrgulŭ-Mureșului și Aiudŭ.

Óre învĕțat-au compatrioții noștri Sașĭ ceva din aceste transformațiunĭ etnice prin influința elementului unguresců?

Politica, ce au urmărit'o compatrioții noștri Sașĭ dela restabilirea constituțiunei unguresci în cóce, trebue sĕ mărturisimŭ, n'a ținutŭ contŭ de faptele trecutului națiunei săsescĭ, pentru că atuncĭ acéstă politică nu s'ar fi răzimatŭ atâtŭ de multŭ pe vorbele și promisiunile adeseori nemulțumitóre ale celorŭ din Pesta.

Dela Pesta și dela Ungurenĭ este amenințată esistența națională a Sașilorŭ din Transilvania, ér nicĭdecum din partea Românilorŭ, contra cărora Sașii nu se potŭ plânge cu nimicŭ. Românii cu tóte că aveau destule motive de a-le fi dușmanĭ, le-au doveditŭ Sașilorŭ atâtŭ la 1548 câtŭ și la 1863/4, că suntŭ sincerĭ și lealĭ către aliații lorŭ.

Drumurĭ de ferŭ.

(Cea mai eftină și comodă călĕtoriă la Praga, Carlsbad si Franzensbad). Societatea priv. a căilorŭ ferate de statŭ austro-ungare a introdusŭ bilete fórte moderate, tour și retour, de I., II și III clasă dela Budapesta la Carlsbad, Franzensbad, Praga, Kolin, Pardubitz, Aussig și Halbstadt, carĭ suntŭ valabile pentru tóte trenurile accelerate și de persóne și carĭ suntŭ valabile cu privire la băile Carlsbad și Franzensbad 45 de ḑile, ér cu privire la celelalte stațiunĭ 35 ḑile. Aceste bilete dau dreptulŭ d'a întrerupe călĕtoria din Viena și în stațiunile mai marĭ. Prețurile suntŭ următórele:

		Cl. I.	Cl. II.	Cl. III.
Dela Budapesta la Carlsbad și retour	fl.	61.60	44.20	28.20
» » » Franzensbad »	»	61.60	42.20	28.20
» » „ Brünn »	»	37.—	27.—	16.40
» » » Praga „	»	48.—	34.20	22.—
» » » Kolin »	»	48.—	34.20	22.—
„ » » Pardubitz „	»	48.—	34.20	22.—
» » „ Aussig „	»	58.60	42.20	27.40
» » „ Halbstadt „	»	51.80	38.—	26.—

Spre comoditatea călĕtorilorŭ merge cu trenulŭ accelerată, ce plécă din Pesta la órele 4.15 p. m., unŭ vagonŭ directŭ până la Carlsbad și totŭ așa la reîntórcere din Carlsbad, diminéța la 6.45 m.

CONVOCARE.

Membrii »Despărțĕmêntului VI alŭ Asociațiunei transilvane« precum și toțĭ aceia, carĭ se intereséză de inaintarea scopului Asociațiunei nóstre, suntŭ invitațĭ a se întruni în adunarea generală, ce se va țíné în opidulŭ Deva, la 6 (18) Augustŭ a. c. la 11 óre a. m.

Deva, la 29 Iuliu 1885

Francisc Hosszu Longinŭ. actuarŭ — *Ioan Papiu.* directorŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

PESTA, 31 Iuliu. — Inainte de améḑĭ isbucnì în moara de vaporŭ a brutarilorŭ unŭ incendiu grozavŭ, care continuă cu furiă și acum. Pompierii și-au îndreptatŭ tóte puterile ca sĕ localiseze foculŭ.

PRAGA, 31 Iuliu. — Cemera de comerțŭ a desbătutŭ deja cestiunea reînoirii tractatului de comerțŭ cu România, fiindŭ pentru acordarea reciprocă a tratamentului națiunei celei mai favorisate și pentru scutirea de vamă a importului cerealelorŭ. In privința reînoirii privelegiului Băncii a luatŭ resoluțiunea, ca sĕ se céră înființarea în Praga a unei filiale a băncii cu privelegii asemenea celorŭ ale institutului principalŭ din Pesta. Membrii germanĭ ai camerei au votatŭ contra.

PARIS, 31 Iuliu. — După o aprigă polemică în cameră a lui Clemenceau contra lui Ferry, declarà președintele consiliului Brisson că guvernulŭ are de-a calcula cu fapte; asupra politicei coloniale s'a pronunțatŭ noua cameră. După acésta camera a votatŭ cu 291 contra 149 proiectulŭ de creditŭ pentru Madagascar.

ROMA, 31 Iuliu. — Papa a numitŭ, în loculŭ lui Melchers, epoiscopŭ alŭ Coloniei pe Crementz propusŭ de cabinetulŭ prusianŭ.

DIVERSE.

O rugare. — Brutarulŭ Iosifŭ Marx, din Petzka în Boemia, fusese osânditŭ la închisóre de trei lunĭ, pentru că ofensase pe unŭ gendarmŭ. In fine fù închisŭ; familia sa, mama și 4 fetițe ajunseră la mare nevoiă. De supĕrare și lipsă mama căḑù după trei sĕptĕmânĭ la patŭ. Fetițelorŭ le venì în minte sĕ scrie împĕratului sĕ ierte pe tatălŭ lorŭ și sĕ-lŭ scótă din închisóre. Și au și scrisŭ următórea rugare: »Prea iubite domnule Impĕrate! Eu și suriórele mele trei Vĕ rugămŭ cu mânile ridicate: Indurați-Vĕ de tatălŭ nostru Iosifŭ Marx. Pentru o greșélă mică — s'a certatŭ cu gendarmulŭ pentru unŭ sĕracŭ — a fostă osânditŭ la trei lunĭ în închisóre și acum e închisŭ în Jicin în Boemia. Și nu e nimenĭ, care sĕ ne câștige pâne; suntemŭ în mare lipsă. Mama plânge într'una și e bolnavă greu. Ne tememŭ, că o sĕ móră, și tata e de trei sĕptĕmânĭ inchisŭ. De aceea noi, patru copii, Vĕ rugămŭ încă odată pentru Dumneḑeu Atotputerniculŭ: Iertațĭ pe tatălŭ nostru și lăsați-lŭ sĕ vină acasă. Noi tóte ne vomŭ ruga pentru D-Vóstră sĕ Vĕ apere D-ḑeu de tótă nenorocirea. — Petzka, 27 Maiu 1885. Antonia Marx, școlăriță în a 3-a classă; Iulia Marx, școl. în a 6-a classă; Leodoldina Marx, școl. în a 2-a clasă; Emilia școl. în a 2-a clasă.« — Maiestatea Sa ertà pe Marx, care se și întórse acasă.

***

Ursóică periculósă. — De mai mulțĭ anĭ în pădurile domnescĭ dela Lotrióra, o ursóică bĕtrênă era spaima oierilorŭ dela stîna Furnica. In timpulŭ acestorŭ două sĕptĕmânĭ din urmă féra a căratŭ din turmă 81 de oi. Ciobanii, armațĭ numai cu pistóle vechĭ și rele, nu-i putură face nimicŭ și chiarŭ ei erau espușĭ unui mare periculŭ. Acum câteva ḑile aflà unŭ pădurarŭ de inimă, că ursóica érășĭ a luatŭ o óiă și că tocmai o mănâncă într'o văgăună a Stricatului. Ciobanulŭ îi arătà unde mânca ursóica; se strecurà cu greu printre tufe, până ce ajunse la locŭ liberŭ de unde vĕḑù scena. In acestŭ momentŭ ursóica zărì pe păstorŭ care sta susŭ pe unŭ colțŭ de stâncă; îndată se repeḑì către stâncă mormăindŭ îngrozitorŭ Trebuindŭ sĕ trécă prin loculŭ unde pândea pădurarulŭ, inimosulŭ pândarŭ lăsà sĕ s'apropiă féra până la trei pașĭ și cu o împușcătură o trântì la pămêntŭ. Era unŭ colosŭ de ursóică, în vêrstă de 20 de anĭ.

***

Catastrofă într'o fabrică. — Foile din Varșovia scriu de următórea nenorocire, întêmplată la 4 c. într'o fabrică de țigărĭ din Bialystok: In fabrica lui Silberblatt se lățì știrea pe la 3 óre după amiaḑĭ, că a isbucnitŭ focŭ într'una din salele fabricei. Numerósele lucrătóre, totŭ fete tinere, au năvălitŭ spre ușă. Dar ușa era încuiată conformŭ regulamentului, căcĭ la plecare orĭ-cine era căutatŭ sĕ nu ducă ceva. Decĭ se produse o învălmășélă îngrozitóre; se dedeau țipete sfîșiitóre. In fine se deciseră a deroga dela litera legei și a deschide ușa. Lucrătórele năvăliră afară, însĕ înaintea ușei zăceau 6 fete, călcate și turtite, luptându-se cu mórtea. Unŭ medicŭ venitŭ în grabă le dete ajutorulŭ posibilŭ și dispuse transportarea lorŭ la sipitalŭ, unde după câteva momente două fete muriră în durerĭ nespuse. Și celelalte suntŭ în pericolŭ de mórte.

***

Unŭ ḑiarŭ alŭ cerșetorilorŭ — Intre feluritele ḑiare curióse ce aparŭ în Parisŭ, ḑiarulŭ cerșetorilorŭ merită o deosebită atențiune. *„Journal des Mendiants"*, redigeatŭ escelentŭ, apare odată pe sĕptĕmână și nu se ocupă nicĭ cu politica nicĭ cu literatura, ci îșĭ consacră atențiunea numai intereselorŭ practice ale cetitorilorŭ sĕi — aducêndŭ anunțurĭ de felulŭ acestora: »Mâne la améḑĭ se îngrópă în Medeleine unŭ omŭ tare avutŭ.« — »La 1 p. m. se sĕvêrșesce în biserica Trinité căsătoria unui nobilŭ.« — »Se caută unŭ orbŭ, care știe cânta ceva cu flauta.« — »La o baiă de mare e de angajatŭ unŭ schilavŭ. Se cerŭ bune referințe și o mică cauțiune." Acestŭ anunțŭ din urmă nu e o glumă. Antreprenorii de băi séu Hotelierii angajéză câte unŭ astfelŭ de cerșetorŭ și apoi împartŭ câștigulŭ pe din două.

Turcŭ botezatŭ. — Corespondentulŭ „Voinții Naționale" din Slatina comunică, că Dumineca, 14 ale corentei, unŭ Turcŭ s'a botezatŭ în religiunea ortodoxă, după îndeplinirea canonului prin postŭ de 40 de ḑile, conformŭ sf. canóne. Serviciulŭ religiosŭ s'a oficiatŭ în biserica catedrală de protoereulŭ județului, venerabilulŭ părinte R. Rădulescu, asistatŭ de mai mulțĭ preoțĭ. Nașŭ a fostŭ d. Iónŭ Hagi Popa. Biserica era plină de lume. După serviciulŭ divinŭ, d. Toma Dimitriu, mare comersantŭ din Slatina, a rostitŭ unŭ discursŭ care a mișcatŭ pe ascultătorĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Iuliu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	99 20
Rentă de hârtiă 5% . .	92.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.—
Bonurĭ rurale ungare . .	103.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.
Bonurĭ rurale transilvane	101.70
Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	120.—
Renta de hărtiă austriacă	82.70
Renta de arg. austr. . .	83.35
Renta de aurŭ austr. . .	109 15
Losurile din 1860 . . .	140
Acţiunile băncel austro-ungare	868.
Act. băncel de creditŭ ung.	289.25
Act. băncel de creditŭ austr.	284.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.91
Napoleon-d'orĭ	$9.90\frac{1}{2}$
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.35
Londra 10 Livres sterlinge	124.95

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 17 Iuliu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	89	90
Renta rom. amort. (5%) . .	$93\frac{1}{4}$	$93\frac{3}{4}$
» convert. (6%) . .	$88\frac{1}{2}$	$89\frac{1}{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	$100\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$
» „ „ (5%) . .	$84\frac{3}{4}$	$85\frac{1}{2}$
» » urban (7%) . .	$98\frac{1}{2}$	$99\frac{1}{2}$
» » » (6%) . .	$91\frac{1}{2}$	$92\frac{1}{2}$
» » » (5%) . .	$82\frac{1}{2}$	$83\frac{1}{2}$
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	11	$11\frac{1}{2}$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.05

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 31 Iuliu st. n 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.80	Vênd.	8.82
Argint românesc	»	8 70 .	»	8.75
Napoleon-d'orĭ	»	9.87	»	9.90
Lire turcescĭ	»	11.15	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.84	»	5.87
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.	»	123.5
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl — cr. 6
Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à „ — „ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.5	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10 29	1.30	8.0	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11 19	2.05	9 0	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.4	—
Copsa mică	12 12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7. 5	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8 29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.5	5 58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.3
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.06
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1 45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.31	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.11	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.35	6.24	—
Cluşiu (	—	10 0	5.05	6.43	—
(	12 05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.07	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	[illegible]	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.24	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.3	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 54
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11 40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3 37	7 53	[illegible]
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.59

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.55	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.